

Základná škola, Laborecká 66, 066 01 Humenné

Etický kódex pedagogických zamestnancov

2020

Úvod

Etický kódex zaväzuje každého pedagogického zamestnanca, aby dbal na dôstojnosť svojho postavenia v škole, komunite a v spoločnosti. Vzťahuje sa na každého pedagogického zamestnanca školy, zaradeného do kategórie pedagogického zamestnanca ako učiteľa, vychovávateľa, školského trénera, pedagogického asistenta, zahraničného lektora, školského špeciálneho pedagóga, špeciálneho pedagóga, psychológa, kariérového a výchovného poradcu či logopéda.

Cieľom etického kódexu je poskytnúť základný rámec správania sa pedagogického zamestnanca, pričom obsah tohto kódexu tvoria základné morálne princípy, ktoré by mal pedagogický zamestnanec dodržiavať vo vzťahu k:

- sebe,
- ostatným zamestnancom školy,
- žiakom,
- rodičom,
- iným fyzickým osobám než rodičom, ktorí majú dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu,
- zástupcom zariadení, v ktorých sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, neodkladné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody,
- verejnosti.

Akceptovanie etického kódexu pedagogickým zamestnancom znamená prijatie osobného morálneho záväzku pri výkone svojej pracovnej činnosti. Zmyslom etického kódexu je podporovať pozitívnu pracovnú motiváciu pedagogického zamestnanca vychovávať a vzdelávať žiakov ako osobnosti, ktoré si nielen nájdu uplatnenie na trhu práce, ale budú aj morálne vyspelými bytosťami s etickými normami a hodnotami, s ktorými sú vnútorne stotožnení.

1. Poslanie a morálka pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca

Poslaním pedagogického zamestnanca je vychovávať, vzdelávať, podieľať sa na formovaní osobnostných kvalít žiakov, učiť ich dôvere a úcte k človeku, schopnosti vážiť si slobodu, prijímať zodpovednosť a byť spravodlivým. Svojím konaním, správaním a odbornou činnosťou prispieva ku kultúre medziludských vzťahov, k podpore morálnych spoločenských hodnôt a tradícií.

Morálnou povinnosťou každého pedagogického zamestnanca je v súlade s rešpektovaním názorovej plurality, demokracie a spoločenskej prospešnosti kriticky hodnotiť a eliminovať akékoľvek diskriminačné praktiky.

Pedagogický zamestnanec si je vedomý svojej spoločenskej zodpovednosti a dôležitosti výkonu pracovnej činnosti. Uvedomuje si, že procesy výchovy a vzdelávania sa prejavujú vo vzdelanostnej a morálnej úrovni žiakov a výrazne ovplyvňujú aj budúcnosť celej spoločnosti. Zároveň si je vedomý svojich možných omylov, a preto ak pochybí, musí si vedieť priznať chybu a byť schopný niest' za ňu zodpovednosť. Získané informácie a podnety dokáže kriticky prehodnotiť a následne ich uplatniť v praxi

Pedagogický zamestnanec sa správa v súlade s právnymi predpismi a ďalšími predpismi súvisiacimi s výkonom jeho pracovnej činnosti. Aktívne sa podieľa na kultivovaní a skvalitňovaní verejného života, pričom má pri výkone svojej profesie základné práva a slobody zaručené Ústavou Slovenskej republiky bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Pedagogický zamestnanec nesmie žiadať dary, prijímať dary, navádzať iného na poskytovanie darov a získavať iné výhody v súvislosti s poskytnutím výhody inej osobe pri výkone pedagogickej činnosti. Toto sa však nevzťahuje na obvyklé dary poskytované zvyčajne pri výkone pedagogickej činnosti ako napríklad prijatie daru pri príležitosti Dňa učiteľov, skončenia školského roku.

2. Vzťah pedagogického zamestnanca k sebe samému a k výkonu pracovnej činnosti

Pedagogický zamestnanec na základe sebapoznania, etického zmýšľania a konania rozvíja svoju osobnú identitu a morálnu integritu, čo je predpokladom jeho plnohodnotnej profesijnej realizácie a tým sa stáva vzorom pre žiakov a spoločnosť.

Pri výkone pracovnej činnosti disponuje pedagogický zamestnanec slobodou voľby, ale zároveň aj zodpovednosťou v zmysle etického pôsobenia, spája svoju profesionalitu so stotožnením sa s vykonávanou pracovnou činnosťou a prejavovaním úsilia byť morálnou a odbornou autoritou.

Z hľadiska celoživotného vzdelávania kultivuje každý pedagóg svoju osobnosť a vie správnym spôsobom odovzdávať vedomosti a zručnosti vo výchovno-vzdelávacom procese, usiluje sa o kolegiálnu spoluprácu v pracovnom prostredí a podieľa sa na utváraní spolupracujúceho spoločenstva.

Pedagogický zamestnanec je pri výkone pracovnej činnosti nositeľom ľudskosti, empatie, kompetentnosti a v hodnotiacom prístupe je objektívny a spravodlivý. V sociálnych a profesijných vzťahoch je otvorený a úprimný, pri osobných stretnutiach dodržiava princípy etickej komunikácie.

3. Vzťah pedagogického zamestnanca k žiakom, zákonným zástupcom a k zástupcom zariadenia

Pedagogický zamestnanec rešpektuje rovnako všetkých žiakov, ich zákonných zástupcov a zástupcov zariadenia, bez ohľadu na ich pohlavie, náboženské vyznanie alebo vieru, rasu, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotné postihnutie, vek, sexuálnu orientáciu, manželský stav a rodinný stav, farbu pleti, jazyk, politické alebo iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné postavenie, alebo bez ohľadu na to, či ide o oznamovateľa kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, dbá o dobro žiakov.

Každý pedagóg kladie dôraz na starostlivosť o duševné zdravie a fyzické zdravie, sociálne spôsobilosti a morálne schopnosti žiakov, rešpektuje osobitosť každého žiaka a prihliada na jeho špecifické výchovno-vzdelávacie potreby. Vykonáva pracovnú činnosť kompetentne, zodpovedne, zdvorilo, trpezlivo, primerane veku žiakov a v súlade s právnymi predpismi a vnútornými predpismi súvisiacimi s výkonom jeho pracovnej činnosti; spoluprotvára na pracovisku pokojné prostredie a tvorivú atmosféru, v ktorej sa žiaci budú cítiť bezpečne a budú sa radi vzdelávať, pomáha žiakom zaujať etické postoje, vedie ich ku kritickému mysleniu, ktoré vychádza z rešpektovania ľudskej dôstojnosti. Formuje ich svedomie a vedie ich k správne a zodpovednému prežívaniu slobody a zodpovednosti za svoje skutky, pri výkone pracovnej činnosti aktívne chráni žiakov pred všetkými formami sociálno-patologických javov, ktoré narúšajú sebaúctu žiaka a integritu jeho osobnosti.

Pedagogický zamestnanec spolupracuje so zákonnými zástupcami, zástupcami zariadenia a pravdivo ich informuje o dosiahnutých výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov a ich vývine alebo o výsledkoch pri poskytovaní odbornej starostlivosti; usiluje sa vzbudiť ich záujem o prácu a smerovanie školy v snahe zabezpečiť čo najlepšie podmienky pre každého žiaka. Citlivo vníma kultúrno-výchovné pozadie rodinného prostredia žiaka, hodnotovú orientáciu a vzdelanie zákonných zástupcov, zástupcov zariadenia, životný štýl rodiny tak, aby komunikácia medzi rodinou a školou viedla k vytváraniu pozitívnych postojov žiaka k sebe samému, vzdelaniu, práci a k životu.

4. Vzťah pedagogického zamestnanca k sebe samému, ku kolegom, k žiakom, ku škole a k verejnosti

Pedagogický zamestnanec akceptuje potrebu tímovej práce vo výchove a vzdelávaní ako prirodzený rámec svojho profesionálneho pôsobenia a pri napĺňaní svojich cieľov dbá na stratégie a zámery školy. O vzniknutých problémoch otvorene komunikuje, aktívne hľadá riešenia a neprenáša zodpovednosť za svoje zlyhanie na ostatných kolegov alebo na zamestnávateľa, rešpektuje psychickú autonómiu a fyzickú autonómiu a jedinečnosť svojich kolegov pri výkone pracovnej činnosti.

Pedagogický zamestnanec aplikuje svoje kompetencie v rámci základných etických princípov, pravidiel v oblasti vzťahov s rodinami žiakov, vedúcimi pedagogickými zamestnancami alebo s vedúcimi odbornými zamestnancami, kontrolnými orgánmi a s perspektívnymi zamestnávateľmi absolventov školy, zaujíma sa o dianie v škole a aktívne sa podieľa na činnostiach v rámci realizácie výchovy, vzdelávania a chodu školy. Svoje pracovné postupy dokáže objasniť, zdôvodniť a nieť za ne zodpovednosť, chráni česť, dôstojnosť a súkromie seba samého, kolegov, žiakov, zákonných zástupcov a zástupcov zariadení. Obozretne nakladá s dôvernými informáciami, nepoužije ich neoprávnene, v neprospech alebo na znevýhodnenie človeka či organizácie, ktorej sa priamo alebo nepriamo týkajú. Svoje postavenie nevyužíva na manipuláciu a na osobný prospech, odmieta všetky formy diskriminácie alebo správania, ktoré by spôsobilo ujmu druhým.

Každý pedagóg si je vedomý toho, že neetické správanie je neprijateľné nielen u neho samého, ale aj u jeho kolegov; také konanie neignoruje, netoleruje a zákonnými prostriedkami podniká aktívne kroky k jeho náprave. Vníma proces začleňovania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do bežného života ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, pri tom spolupracuje a komunikuje s príslušnými organizáciami. Aktívne, profesionálne a empaticky vstupuje do procesov tvorby klímy v škole tak, aby sa etablovala ako otvorený a bezpečný priestor vrátane komunikácie s mimoškolskými organizáciami, ako aj s verejnosťou.

Záver

Viesť človeka od útlej mladosti k poznávaniu krásy a pravdy je vznešeným poslaním tých, ktorých v živote zdobí meno **UČITEĽ**. Táto práca je zároveň poslaním človeka, ktorý si ju zvolil za svoju životnú cestu, a preto by mal spĺňať vysoký morálny kredit, hoci to nie je vždy také jednoduché.

V prvom rade by mal každý pedagóg predstavovať človeka milujúceho deti i svoju prácu, byť hrdý na svoje poslanie a výsledky svojich žiakov, tolerantný k nedostatkom a slabostiam rodičov i žiakov, dôsledný v nárokoch na svoje výkony i výkony zverených žiakov, rešpektujúci individualitu žiakov i kolegov, tvorivý v hľadaní metód a foriem práce.

Zároveň by mal byť morálnou a odbornou autoritou, pomocníkom a sprievodcom žiakov pri ich výchove a vzdelávaní, ako aj pri optimalizácii ich osobnostného vývinu. Preto morálne kvality pedagogického zamestnanca a schopnosť riešiť etické problémy predstavujú jeden z kľúčových atribútov úspešného výkonu pracovnej činnosti.

„Jediným učiteľom hodným tohto mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti.“

Ján Amos Komenský